

Justitsministeriet

Dato: 1. december 2008

Dok.: JER40256

Sagnr.: 2008-792-0711

Udkast til tale

Til brug ved besvarelsen af samrådsspørgsmål A og B af 3. november 2008 fra Folketingets Socialudvalg (Alm. del)

Spørgsmål A

”Mener ministrene, at det er i orden, at det er den forfulgte part i sager om voldstruede kvinder, som må lægge sit liv om?”

Spørgsmål B

”Vil ministrene redegøre for, hvilke initiativer ministrene vil tage til at forbedre forholdene og sikre beskyttelse for kvinder, som udsættes for æresrelateret og øvrig familie-relateret vold?”

Svar:

1. De to samrådsspørgsmål vedrørende forholdene for kvinder, som er udsat for familie- og æresrelateret vold, er stillet både til mig og velfærdsministeren. Jeg vil starte med samlet at svare på den del af spørgsmålene A og B, som angår Justitsministeriets område, og herefter vil velfærdsministeren svare vedrørende sit område.

2. Jeg vil gerne starte med at slå fast, at det efter regeringens opfattelse er helt uacceptabelt, at personer udsættes for vold eller trusler. Det gælder naturligvis også tilfælde, hvor en kvinde forsøger at bryde ud af et arrangeret ægteskab, og andre tilfælde af samlivs- eller familierelateret vold eller trusler.

Regeringen har stor fokus på indsatsen mod at bekæmpe vold mod kvinder, og regeringen har allerede gennemført to omfattende handlingsplaner på dette område. Og som velfærdsministeren vil komme nærmere ind på, er arbej-

det med at udarbejde en ny national strategi mod vold i nære relationer i fuld gang.

Når det gælder bekæmpelse af vold mod kvinder, må der sættes ind på en række forskellige områder. Det er væsentligt med en intensiv og bredt funderet forebyggende indsats, som involverer flere forskellige myndigheder, og det er vigtigt med en klar og konsekvent retshåndhævelse i de sager, hvor kvinden er blevet udsat for vold eller trusler. Samtidig skal vi gøre, hvad vi kan for, at truede kvinder så vidt muligt kan opretholde en tryk og sikker hverdag.

3. Selv om denne indsats ikke kan stå alene, vil jeg gerne understrege, at der både hos politi og anklagemyndighed er stor fokus på indsatsen mod vold mod kvinder. Det gælder både de såkaldte æresrelaterede forbrydelser, herunder tilfælde, hvor en kvinde udsættes for vold eller trusler, fordi hun ønsker at bryde ud af et arrangeret ægteskab, og andre tilfælde af samlivs- og familierelateret

vold og trusler mod kvinder. Samtidig skal man være opmærksom på, at der i mange tilfælde er tale om to vidt forskellige forbrudstyper, som stiller forskellige krav både til den forebyggende og den retshåndhævende indsats.

Jeg kan bl.a. fremhæve Rigspolitiets strategi fra 2007 om politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser. Formålet med strategien er at fastlægge en overordnet ramme for den samlede politimæssige håndtering af denne kriminalitetsform både i politikredsene og i Rigspolitiet og sikre den bedst mulige politimæssige håndtering af disse sager.

Det fremgår af strategien, at politikredsene har til opgave at identificere æresrelaterede sager og iværksætte relevante beskyttelsesforanstaltninger i forhold til truede personer. Politikredsene skal også efterforske mulige strafbare forhold, der kan have forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber.

Politikredsene skal desuden yde en præventiv indsats i forhold til æresrelaterede forbrydelser, f.eks. ved at sætte truede personer i kontakt med relevante myndigheder og organisationer, så de kan få den nødvendige støtte og bistand.

Jeg vil fremhæve, at samarbejdet mellem politiet og sociale myndigheder og organisationer kan være med til at sikre en tidligere afdækning af mulige æresrelaterede strafbare forhold, herunder f.eks. i forbindelse med en ung piges pludselige udeblivelse fra skolen mv. Sociale organisationer kan også medvirke i forbindelse med en mægling mellem parterne i en konflikt, der har sit udgangspunkt i kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber.

Som led i strategien er der også iværksat en systematisk og landsdækkende politimæssig monitorering. Det indebærer bl.a., at politikredsene løbene skal indberette oplysninger, der kan være af betydning for bekæmpelsen af æresrelaterede forbrydelser, til Nationalt Efterforskningscenter –

NEC – i Rigspolitiet. Her analyseres oplysningerne fra politikredsene, der også suppleres med oplysninger fra andre kilder, f.eks. de sociale myndigheder og organisationer.

Denne systematiske politimæssige monitorering giver mulighed for, at politiet på grundlag af en omfattende og aktuel baggrundsviden kan iværksætte og målrette efterforskninger inden for dette område, og at politiets præventive indsats kan styrkes.

I forbindelse med konkrete efterforskninger om æresrelaterede forbrydelser kan politikredsene indhente oplysninger fra NEC. NEC kan også yde rejsehøldsassistance til den politikreds, hvor sagen er forankret, og der er til stadighed afsat efterforskere, som er specialiseret og kan yde efterforskningsmæssig bistand på dette område.

NEC videregiver også på eget initiativ oplysninger til politikredsene, som skønnes at være relevante for politiets ind-

sats for at modvirke og opklare kriminalitet inden for dette område.

4. Når det gælder den generelle indsats mod samlivsrelateret kriminalitet, vil jeg fremhæve Rigspolitiets og Rigsadvokatens fælles strategi fra 2007 over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser.

Et væsentligt led i strategien er etablering af særlige enheder i politikredsene, som skal varetage rådgivning, opfølgning og koordination vedrørende alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser. Enheden skal i tilfælde, hvor der udøves vold, bl.a. vurdere behovet for at underrette de sociale myndigheder og sikre, at de forurettede tilbydes hjælp med eventuel kontakt til f.eks. krisecenter. Enheden skal sikre, at forurettede er vejledt om mulighederne for at få beskikket en bistandsadvokat og om muligheden for at kontakte den lokale offerrådgivning. Enheden påser også, at der hos politi eller anklagemyndighed er udpeget en kontaktperson

for den forurettede efter de nye regler, som trådte i kraft sidste efterår.

Den særlige enhed overvejer desuden behovet for særlige beskyttelsesforanstaltninger, f.eks. udlevering af overfaldsalarm, udstedelse af tilhold eller bortvisning mv. efter reglerne i bortvisningsloven.

Som led i strategien skal der i hver politikreds udarbejdes en handlingsplan for indsatsen over for alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser, herunder for samarbejdet med andre relevante myndigheder på området.

5. Et andet væsentligt element i strategien er en ensartet anvendelse af reglerne om tilhold efter straffelovens § 265 og bortvisning mv. efter reglerne i bortvisningsloven.

Rigsadvokaten har som opfølgning på strategien udsendt en Rigsadvokatmeddelelse fra 2008, der indeholder yderligere retningslinjer for behandlingen af sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser.

Efter straffelovens § 265 kan der gives et såkaldt tilhold, som betyder, at en person får en strafsanktioneret advarsel mod at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe en person. Tilholdet er således en advarsel om, at politiet ser alvorligt på personens forfølgelse eller chikane af en anden, og tilholdet indebærer, at fortsat chikane mv. kan straffes.

Det beror på en konkret vurdering af den enkelte sag, om der bør udstedes et tilhold, men Rigsadvokaten har fremhævet, at denne mulighed for at beskytte forurettede bør udnyttes bedst muligt, og at politiet derfor ikke skal være for tilbageholdende med at meddele et tilhold.

Efter reglerne i bortvisningsloven fra 2004 kan politiet i visse tilfælde i en periode bortvise en voldelig eller truende person fra det fælles hjem for at forhindre vold eller yderligere vold mv. mod medlemmer af husstanden. Bortvisningen – som man kan straffes for ikke at respektere –

indebærer således, at det er den voldelige eller truende person og ikke den forurettede, der i givet fald skal forlade hjemmet.

Bortvisningsloven blev evalueret af Justitsministeriets Forskningsenhed i 2006, og for fortsat at følge udviklingen i lovens anvendelse mv. vil Forskningsenheden foretage en ny evaluering af loven, som forventes at foreligge inden udgangen af 2009.

6. Jeg vil også nævne, at der i de grovere tilfælde, hvor der allerede er begået en forbrydelse mod kvinden, f.eks. vold eller trusler, efter omstændighederne vil kunne ske vare-tægtsfængsling af gemningsmanden efter de almindelige regler i retsplejeloven.

Det beror på en konkret vurdering, om betingelserne for vare-tægtsfængsling er opfyldt, men der kan f.eks. ske fængsling, hvis der er bestemte grunde til at tro, at gemningsmanden på fri fod vil begå nye lovovertrædelser eller

vil søge at hindre politiets efterforskning. Er der tale f.eks. om grov vold, vil der i visse tilfælde også kunne ske vare-tægtsfængsling efter reglerne om såkaldt retshåndhævelsesarrest.

7. Ud over det, som jeg allerede har været inde på, vil jeg også nævne de generelle regler i retsplejeloven om beskikelse af en bistandsadvokat for den forurettede bl.a. i voldssager og de forskellige andre regler f.eks. om vejledning og bistand, som har til formål generelt at forbedre retsstillingen for ofre for forbrydelser, og som senest er ændret i sommeren 2007.

Når det gælder indsatsen mod æresrelaterede forbrydelser, vil jeg også nævne, at Folketinget i foråret vedtog regeringens lovforslag om at skærpe straffen for ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab. En strafsækpelse, som er med til at afspejle samfundets stærke afstandtagen fra tvangsægteskaber.

8. Hvis jeg kort skal samle op:

Nej – det er ikke i orden, at det er den forfulgte, som må lægge sit liv om. Som det fremgår, har politi og anklagemyndighed stor fokus på indsatsen for at bekæmpe vold mv. mod kvinder, herunder beskytte de forurettede i disse sager. Der er bl.a. mulighed for at anvende tilhold efter straffeloven og bortvisning af den truende eller voldelige person fra det fælles hjem, og politiet kan også formidle kontakt f.eks. til de sociale myndigheder, som kan hjælpe og støtte kvinden.

Samtidig skal man gøre sig klart, at det – trods myndighedernes indsats – ikke kan undgås, at den forurettede bliver påvirket f.eks. af trusler, og at den forurettede i nogle sager vil kunne opleve, at hendes daglighed i hvert fald i en periode kan blive berørt.

Som det fremgår, har politi og anklagemyndighed inden for de allerseneste år taget en række konkrete og målrettede initiativer, når det gælder bekæmpelse af vold mod kvinder. Rigspolitiet og Rigsadvokaten er desuden løbende opmærksom på mulighederne for at styrke indsatsen, både når det gælder den forebyggende og retshåndhævende indsats.